

คำถามพร้อมธงคำตอบวิชากฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่งฯ
การสอบความรู้ชั้นเนติบัณฑิต
สมัยที่ ๖๙ ปีการศึกษา ๒๕๕๙

ข้อ ๑. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า โจทก์มอบอำนาจให้นายทองพ็องและ
ดำเนินคดีแทนโจทก์ จำเลยที่ ๑ ว่าจ้างโจทก์ซึ่งเป็นทนายความให้ดำเนินการ
ฟ้องลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ ตกลงค่าจ้างเป็นเงิน ๙๐๐,๐๐๐ บาท จำเลยที่ ๑ ชำระ
ค่าจ้างให้แก่โจทก์แล้วเป็นเงิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท หลังจากที่โจทก์ดำเนินการ
ฟ้องร้องลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ จนคดีถึงที่สุด จำเลยที่ ๑ นำเช็คจำนวน ๓๕๐,๐๐๐
บาท มีจำเลยที่ ๒ ลงลายมือชื่อเป็นผู้สั่งจ่ายมอบให้โจทก์เพื่อชำระหนี้ค่าจ้างที่
ค้างบางส่วน แต่ธนาคารตามเช็คปฏิเสธการจ่ายเงิน โจทก์ทวงถามแล้ว จำเลยทั้ง
สองเพิกเฉย ขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ ชำระหนี้แก่โจทก์จำนวน ๗๐๐,๐๐๐ บาท
และให้จำเลยที่ ๒ ร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ ๑ จำนวน ๓๕๐,๐๐๐ บาท พร้อม
ดอกเบี้ย

(ก) จำเลยที่ ๑ ให้การว่า โจทก์ไม่ได้มอบอำนาจให้นายทองพ็องคดีนี้
เพราะโจทก์ไม่ได้ส่งหนังสือมอบอำนาจมาพร้อมกับคำฟ้อง โจทก์จึงไม่มีอำนาจ
ฟ้อง ขอให้ยกฟ้อง

(ข) จำเลยที่ ๒ ให้การว่า โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ให้รับผิดชอบหนี้ค่าจ้าง
ว่าความและฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้รับผิดชอบชำระหนี้ตามเช็ค โดยฟ้องจำเลยทั้งสองรวม
เป็นคดีเดียวกัน ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ขอให้ยกฟ้อง

ระหว่างพิจารณาจำเลยทั้งสองต่างยื่นคำร้องขอให้ศาลวินิจฉัยชี้ขาด
เบื้องต้นในข้อกฎหมายตามที่ให้การไว้

ให้วินิจฉัยว่า ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ ๑ ตาม (ก) และจำเลยที่ ๒ ตาม (ข) ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) หนังสือมอบอำนาจให้ฟ้องคดี ไม่มีกฎหมายบังคับว่าเป็นเอกสารที่โจทก์ต้องแนบมาพร้อมกับคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘ วรรคสอง แต่เป็นเรื่องที่จะต้องใช้ในการนำสืบเมื่อจำเลยปฏิเสธ ซึ่งโจทก์จะต้องนำสืบในชั้นพิจารณาต่อไป ดังนั้น แม้โจทก์มิได้แนบหนังสือมอบอำนาจมาพร้อมคำฟ้อง ในชั้นนี้จึงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า นายทองไม่มีอำนาจฟ้องคดีแทนโจทก์ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๔๓/๒๕๔๐) ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ ๑ ฟังไม่ขึ้น

(ข) โจทก์ฟ้องจำเลยที่ ๑ ให้ชำระหนี้ค่าจ้างให้ดำเนินการยื่นฟ้องลูกหนี้ของจำเลยที่ ๑ และฟ้องจำเลยที่ ๒ ให้ชำระหนี้ตามเช็คที่จำเลยที่ ๑ นำไปชำระหนี้ค่าจ้างดังกล่าวแก่โจทก์ แม้จำเลยทั้งสองจะต้องรับผิดชอบในมูลหนี้ที่แตกต่างกัน แต่ข้อเท็จจริงอันเป็นมูลเหตุรากฐานแห่งหนี้ที่โจทก์ฟ้องเกิดจากการกระทำอันเดียวกันคือ จำเลยที่ ๑ ได้ว่าจ้างโจทก์และค้างชำระค่าจ้างอันเดียวกัน จำเลยทั้งสองจึงมีส่วนได้เสียร่วมกันตามกฎหมายอันถือได้ว่าจำเลยทั้งสองมีผลประโยชน์ร่วมกันในมูลความแห่งคดี โจทก์จึงฟ้องจำเลยทั้งสองรวมกันมาในคดีเดียวกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๕๙ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๒๖๐/๒๕๕๐) ข้อต่อสู้ของจำเลยที่ ๒ ฟังไม่ขึ้น

ข้อ ๒. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า จำเลยต่อเติมด้านหลังอาคารพาณิชย์ของจำเลย โดยส่วนที่เป็นกันสาดคอนกรีตบางส่วนรุกล้ำที่ดินของโจทก์ ขอให้บังคับจำเลยรื้อถอนกันสาดคอนกรีตที่รุกล้ำ จำเลยให้การว่า ที่ดินที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยก่อสร้างกันสาดคอนกรีตรุกล้ำเป็นที่ดินของจำเลย ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นฟังข้อเท็จจริงว่า ที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์ แต่จำเลยก่อสร้างกันสาดคอนกรีตเข้าไปในที่ดินของโจทก์โดยสุจริตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๒ จำเลยจึงไม่ต้องรื้อถอนกันสาดคอนกรีตดังกล่าว พิพากษายกฟ้อง

ให้จำเลยใช้ค่าใช้ที่ดินพิพาทแก่โจทก์ ๕๐,๐๐๐ บาท โดยให้โจทก์จดทะเบียน
ภาระจำยอมแก่ที่ดินจำเลย โจทก์อุทธรณ์ว่า ตามคำฟ้องโจทก์ไม่ได้บรรยาย
คำฟ้องหรือมีคำขอบังคับเรื่องสร้างโรงเรือนรुकูล้ำในที่ดินของผู้อื่นโดยสุจริต ทั้ง
มิได้เรียกร้องค่าใช้ที่ดินและการจดทะเบียนภาระจำยอม คำพิพากษาศาลชั้นต้น
จึงเป็นการพิพากษาหรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏใน
คำฟ้อง

ให้วินิจฉัยว่า อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้นหรือไม่

ธงคำตอบ

คดีนี้จำเลยให้การว่า ที่ดินที่โจทก์กล่าวอ้างว่าจำเลยก่อสร้างกันสาด
คอนกรีตรुकูล้ำเป็นที่ดินของจำเลย ข้ออ้างของจำเลยแสดงว่าจำเลยก่อสร้าง
กันสาดคอนกรีตเข้าไปในที่ดินพิพาทโดยสุจริต เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าที่ดิน
พิพาทเป็นของโจทก์ การให้จำเลยรื้อถอนกันสาดคอนกรีตก็ต้องอาศัยข้อเท็จจริง
ว่าจำเลยกระทำโดยสุจริตหรือไม่ การที่จำเลยก่อสร้างกันสาดคอนกรีตรुकูล้ำ
เข้าไปในที่ดินของโจทก์โดยสุจริต ศาลชั้นต้นชอบที่จะยกประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ มาตรา ๑๓๑๒ มาพิจารณาวินิจฉัยแก่คดีได้ มิใช่เป็นการพิพากษา
หรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไปกว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง ชอบด้วย
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ อุทธรณ์ของโจทก์ข้อนี้ฟัง
ไม่ขึ้น

เมื่อโจทก์มิได้ฟ้องขอให้บังคับจำเลยใช้ค่าใช้ที่ดินพิพาท ทั้งจำเลยมิได้
ฟ้องแย้งขอให้บังคับโจทก์จดทะเบียนภาระจำยอมแก่ที่ดินจำเลย คำพิพากษา
ศาลชั้นต้นที่ให้จำเลยใช้ค่าใช้ที่ดินพิพาทแก่โจทก์และให้โจทก์จดทะเบียนเป็น
ภาระจำยอมแก่ที่ดินจำเลย จึงเป็นการพิพากษาหรือทำคำสั่งให้สิ่งใด ๆ เกินไป
กว่าหรือนอกจากที่ปรากฏในคำฟ้อง ไม่ชอบด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา ๑๔๒ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๗๑/๒๕๕๗) อุทธรณ์ของ
โจทก์ข้อนี้ฟังขึ้น

ข้อ ๓. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ซึ่งจดทะเบียนภาระจำยอมในที่ดินทั้งแปลงให้ตกเป็นภาระจำยอมเรื่องทางเดินแก่ที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ จำเลยเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดเลขที่ ๓ พร้อมอาคารพาณิชย์ซึ่งตั้งอยู่ติดกับที่ดินโฉนดเลขที่ ๒ จำเลยได้ก่อสร้างต่อเติมอาคารและวางขายสินค้ารुकเข้าไปในที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ บางส่วน เป็นการละเมิดทำให้โจทก์เสียหายไม่สามารถใช้ประโยชน์ในที่ดินของตนได้ ขอให้บังคับจำเลยรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างและขนย้ายทรัพย์สินออกไปจากที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า จำเลยไม่ได้เป็นผู้ก่อสร้างต่อเติมอาคารพาณิชย์ เพราะขณะจำเลยรับโอนที่ดินโฉนดเลขที่ ๓ พร้อมอาคารพาณิชย์มาจากเจ้าของเดิมมีการต่อเติมบริเวณด้านหน้าเพื่อประโยชน์ในการค้าขายอยู่แล้ว เจ้าของเดิมในที่ดินและอาคารพาณิชย์ดังกล่าวและจำเลยใช้ทางในที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ เข้าออกไปสู่ถนนสาธารณะต่อเนื่องกันรวมเป็นเวลา ๒๐ ปี โดยไม่มีผู้ใดคัดค้าน ขอให้ยกฟ้องและบังคับให้โจทก์จดทะเบียนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ตกเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินโฉนดเลขที่ ๓ ของจำเลย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับฟ้องแย้ง จำเลยจึงฟ้องโจทก์ต่อศาลชั้นต้นอื่น ขอให้จดทะเบียนที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ตกเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินโฉนดเลขที่ ๓ ด้วยเรื่องเดียวกันกับฟ้องแย้ง โดยปรากฏว่าภายหลังยื่นคำฟ้องแล้ว จำเลยได้อุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟ้องแย้งภายในกำหนดเวลาอุทธรณ์ แต่ต่อมาศาลได้อนุญาตให้จำเลยถอนอุทธรณ์คำสั่งและจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และการยื่นคำฟ้องของจำเลยต่อศาลชั้นต้นอื่นเป็นฟ้องซ้อนต้องห้ามตามกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ

ตามคำฟ้องของโจทก์กล่าวหาว่า จำเลยกระทำละเมิดด้วยการต่อเติมอาคารและวางสินค้ารुकเข้าไปในที่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ของโจทก์ที่ได้จดทะเบียนภาระจำยอมให้แก่เจ้าของที่ดินรายอื่น มิได้ห้ามจำเลยใช้ทางซึ่งตั้งอยู่ในที่ดินดังกล่าว ส่วนจำเลยฟ้องแย้งว่า ที่ดินดังกล่าวของโจทก์ตกเป็นภาระจำยอมแก่ที่ดินของจำเลย ขอให้บังคับโจทก์จดทะเบียนภาระจำยอมให้ที่ดินของโจทก์ตกเป็น

ภาระจำยอมแก่ที่ดินของจำเลย เป็นการตั้งประเด็นข้อพิพาทขึ้นใหม่ เนื่องจากจำเลยมิได้ถูกโต้แย้งสิทธิเรื่องการไต่ดินโฉนดเลขที่ ๑ ของโจทก์ ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเป็นเรื่องอื่นซึ่งมิได้เกี่ยวข้องกับข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหาตามคำฟ้องเดิมซึ่งเป็นเรื่องละเมิด ชับไล่ จึงไม่อาจรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๗ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๑๗๙ วรรคสาม เป็นฟ้องแย้งที่ไม่อาจรับไว้พิจารณารวมกับฟ้องเดิมของโจทก์ได้ คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับฟ้องแย้งของจำเลยจึงชอบแล้ว (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๗-๘๕๘/๒๕๕๙)

สำหรับการยื่นคำฟ้องของจำเลย แม้จำเลยจะยื่นคำฟ้องก่อนที่จำเลยจะอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟ้องแย้ง แต่ต่อมาจำเลยได้ยื่นอุทธรณ์คำสั่งภายในกำหนดต้องถือว่าคดีก่อนของจำเลยอยู่ในระหว่างพิจารณา การที่จำเลยยื่นคำฟ้องเรื่องเดียวกันแต่ต่อศาลชั้นต้นอื่น ย่อมเป็นฟ้องซ้อนต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) นับตั้งแต่วันยื่นคำฟ้อง โดยไม่ต้องคำนึงถึงเหตุว่าต่อมาศาลจะอนุญาตให้จำเลยถอนอุทธรณ์คำสั่งก็ไม่ทำให้การยื่นคำฟ้องของจำเลยไม่เป็นฟ้องซ้อนแต่อย่างใด (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๕๕/๒๕๓๘, ๑๔๒๙/๒๕๓๖ และ ๓๑๓๒/๒๕๔๙)

ข้อ ๔. คำถาม คดีแพ่งสามัญ โจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองร่วมกันฉ้อโกงเงินของโจทก์ ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันชดใช้เงินจำนวนดังกล่าวแก่โจทก์ จำเลยที่ ๑ ให้การต่อสู้คดี ขอให้ยกฟ้อง จำเลยที่ ๒ ขาดนัดยื่นคำให้การ ศาลชั้นต้นสั่งให้สืบพยานหลักฐานโจทก์สำหรับจำเลยทั้งสองไปพร้อมกัน วันนัดสืบพยานโจทก์นัดแรก โจทก์มาศาล จำเลยทั้งสองทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ถือว่าจำเลยที่ ๑ ขาดนัดพิจารณา ศาลชั้นต้นสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีโจทก์ไปฝ่ายเดียว โจทก์นำพยานเข้าสืบได้ ๑ ปาก แล้วแถลงว่ายังมีพยานอีก ๑ ปาก ขอเลื่อนไปนัดหน้า ศาลชั้นต้นอนุญาต ในวันนัดสืบพยานโจทก์ต่อ จำเลยทั้งสองมาศาล แต่ฝ่ายโจทก์ไม่มา ศาลชั้นต้นถือว่าโจทก์ไม่ตั้งใจสืบพยานต่อไป และสั่งให้นัดสืบพยานจำเลยทั้งสอง จำเลยที่ ๑ นำพยานเข้าสืบจนเสร็จ ส่วนจำเลยที่ ๒

ไม่สืบพยาน ต่อมาศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยที่ ๒ ชำระเงินตามฟ้องแก่โจทก์ ยกฟ้องสำหรับจำเลยที่ ๑

โจทก์อุทธรณ์ว่า คดีนี้ ศาลชั้นต้นสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีโจทก์ สำหรับจำเลยทั้งสองไปฝ่ายเดียว เมื่อสืบพยานโจทก์เสร็จแล้ว ศาลชั้นต้นชอบที่จะพิพากษาคดีไป การที่ศาลชั้นต้นสั่งให้จำเลยทั้งสองนำพยานเข้าสืบหลังจากโจทก์สืบพยานเสร็จแล้ว จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบ ส่วนจำเลยที่ ๒ ยื่นคำร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่

ให้วินิจฉัยว่า (ก) อุทธรณ์ของโจทก์ฟังขึ้นหรือไม่

(ข) จำเลยที่ ๒ มีสิทธิยื่นคำขอให้พิจารณาคดีใหม่หรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) คดีนี้ แม้ศาลชั้นต้นจะสั่งให้พิจารณาพิพากษาคดีโจทก์สำหรับจำเลยทั้งสองไปฝ่ายเดียว แต่เมื่อจำเลยทั้งสองมาศาลในระหว่างการพิจารณาคดีฝ่ายเดียว ก่อนศาลชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดคดี สำหรับจำเลยที่ ๑ เป็นกรณี จำเลยที่ ๑ ขาดนัดพิจารณาศาลในระหว่างการพิจารณาฝ่ายเดียว และมาศาลก่อนศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าโจทก์ไม่ติดใจสืบพยาน ถือว่าจำเลยที่ ๑ มาศาลในระหว่างการสืบพยานโจทก์ จึงเป็นการมาศาลยังไม่พ้นเวลาที่จะนำพยานของตนเข้าสืบ จำเลยที่ ๑ จึงมีสิทธินำพยานของตนเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๐๖ วรรคสี่ (๑) ที่ศาลชั้นต้นสั่งให้จำเลยที่ ๑ นำพยานเข้าสืบ จึงเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณา ที่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ของโจทก์ในส่วนนี้ฟังไม่ขึ้น

ส่วนจำเลยที่ ๒ ที่ขาดนัดยื่นคำให้การมาศาลก่อนศาลชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดคดี แม้จำเลยที่ ๒ มาศาลในระหว่างการสืบพยานโจทก์ แต่เมื่อศาลได้ดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป จำเลยที่ ๒ ก็ไม่มีสิทธินำพยานหลักฐานของตนเข้าสืบตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๙๙ วรรคสอง การที่ศาลชั้นต้นสั่งให้จำเลยที่ ๒ นำพยานหลักฐานเข้าสืบด้วย จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ของโจทก์ในส่วนนี้ฟังขึ้น

(ข) คดีนี้ศาลพิพากษาให้จำเลยที่ ๒ แพ้คดีโดยขาดนัด เมื่อจำเลยที่ ๒ มิได้อุทธรณ์คำพิพากษา จำเลยที่ ๒ อาจมีสิทธิร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ได้ แต่เมื่อข้อเท็จจริงได้ความว่า จำเลยที่ ๒ มาศาลก่อนศาลชั้นต้นวินิจฉัยชี้ขาดคดี แต่จำเลยที่ ๒ มิได้แจ้งต่อศาลในโอกาสแรกว่าตนประสงค์จะต่อสู้คดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๙๙ วรรคหนึ่ง จำเลยที่ ๒ จึงร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่ไม่ได้ ตามมาตรา ๑๙๙ วรรคสาม ถือว่าคำขอให้พิจารณาคดีใหม่ของจำเลยที่ ๒ ต้องห้ามตามกฎหมายตามมาตรา ๑๙๙ ตี (๒) จำเลยที่ ๒ ไม่มีสิทธิร้องขอให้พิจารณาคดีใหม่

ข้อ ๕. คำถาม โจทก์ฟ้องว่า จำเลยที่ ๑ ตกลงจะขายที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๒๓ ให้แก่โจทก์ราคา ๕๐,๐๐๐ บาท โจทก์วางมัดจำไว้แล้วจำนวน ๑๐,๐๐๐ บาท ส่วนที่เหลือจะชำระให้ในวันโอนกรรมสิทธิ์ ต่อมาจำเลยที่ ๑ ได้จดทะเบียนนิติกรรมซื้อขายและโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่จำเลยที่ ๒ โดยจำเลยที่ ๒ รู้อยู่แล้วว่า จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญาจะขายที่ดินแปลงดังกล่าวให้แก่โจทก์อยู่ก่อนแล้ว ทำให้โจทก์เสียเปรียบ ขอให้เพิกถอนนิติกรรมซื้อขายที่ดินระหว่างจำเลยทั้งสองให้ จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่โจทก์และรับเงินค่าที่ดินที่เหลือจากโจทก์ จำเลยทั้งสองให้การว่า จำเลยที่ ๑ ตกลงจะขายที่ดินตามฟ้องให้แก่โจทก์ โดยมีเงื่อนไขว่าโจทก์จะสมรสกับบุตรของจำเลยที่ ๑ เมื่อโจทก์ไม่ยอมสมรส สัญญาจึงเป็นอันเลิกกัน จำเลยที่ ๒ จดทะเบียนนิติกรรมซื้อขายและรับโอนโดยสุจริต ไม่ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ โจทก์ไม่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอน ขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วพิพากษาให้โจทก์เป็นฝ่ายชนะคดีตามฟ้อง จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้

(ก) จำเลยที่ ๒ รับโอนที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ ๑ มาโดยสุจริตไม่รู้ว่า จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญาจะขายที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ก่อนแล้ว โจทก์จึงไม่มีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอน

(ข) ในชั้นพิจารณา จำเลยที่ ๒ ขออนุญาตเบิกความเพิ่มเติมต่อศาลว่า คดีโจทก์ขาดอายุความและศาลชั้นต้นอนุญาตแล้ว ดังนั้น เมื่อนับจากวันที่โจทก์รู้

เรื่องที่จำเลยทั้งสองจดทะเบียนนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทกันจนถึงวันที่โจทก์ฟ้องคดีนี้เป็นเวลาเกินกว่าหนึ่งปี คดีโจทก์ขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๔๐

ให้วินิจฉัยว่า จำเลยทั้งสองจะอุทธรณ์ในปัญหาตาม (ก) และ (ข) ได้หรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) คำฟ้องของโจทก์สามารถแยกออกได้เป็นสองส่วนคือ ส่วนแรกจำเลยที่ ๒ ซื้อและรับโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินจากจำเลยที่ ๑ โดยรู้ว่าจำเลยที่ ๑ ทำสัญญาจะขายที่ดินให้แก่โจทก์อยู่ก่อนแล้วทำให้โจทก์เสียเปรียบ ขอให้เพิกถอนนิติกรรมขายที่ดินระหว่างจำเลยทั้งสอง ซึ่งคำขอในส่วนนี้เป็นคดีไม่มีทุนทรัพย์ไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง อีกส่วนหนึ่งคือ จำเลยที่ ๑ ทำสัญญาจะขายที่ดินให้แก่โจทก์ ขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่โจทก์ ซึ่งคำขอในส่วนนี้เป็นคดีมีทุนทรัพย์ แต่การที่จะวินิจฉัยคำขอในส่วนนี้ต้องวินิจฉัยคำขอในส่วนแรกเพื่อให้ได้ความว่ามีเหตุให้ต้องเพิกถอนนิติกรรมขายที่ดินหรือไม่ก่อน และในกรณีที่ เป็นคดีที่มีทุนทรัพย์และไม่มีทุนทรัพย์รวมอยู่ในคดีเดียวกันจะต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริงหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาว่าคดีนั้นมีคำขอใดเป็นหลัก คำขอใดเป็นคำขอต่อเนื่อง ซึ่งต้องถือว่า คำขอให้เพิกถอนนิติกรรมขายที่ดินเป็นคำขอหลัก จึงไม่ต้องห้ามอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง ที่จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ว่า จำเลยที่ ๒ รับโอนที่ดินพิพาทจากจำเลยที่ ๑ มาโดยสุจริตไม่รู้ว่าจำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญาจะขายที่ดินกับโจทก์ไว้ก่อนแล้ว เป็นอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง จึงไม่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๔ วรรคสอง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๒๒๐/๒๕๓๙ และ ๘๐๓/๒๕๔๔)

(ข) จำเลยทั้งสองมิได้ยกประเด็นเรื่องอายุความขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคำให้การ แม้จำเลยที่ ๒ จะขออนุญาตเบิกความเพิ่มเติมต่อศาลว่าคดีโจทก์ขาดอายุความและศาลชั้นต้นอนุญาตแล้วก็ตาม ก็ไม่ทำให้เกิดเป็นประเด็นนี้ขึ้น เพราะเป็นการนำสืบนอกประเด็นที่ให้การ ถือไม่ได้ว่าปัญหาเรื่องอายุความเป็นข้อที่โต้แย้งขึ้นว่ากันมาแล้วโดยชอบในศาลชั้นต้น อุทธรณ์ของจำเลยทั้งสองที่ว่า

วันที่โจทก์รู้เรื่องที่จำเลยทั้งสองจดทะเบียนนิติกรรมซื้อขายที่ดินพิพาทกัน นับถึงวันที่โจทก์ฟ้องคดีนี้เป็นเวลาเกินกว่าหนึ่งปี คดีจึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๔๐ จึงต้องห้ามอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ วรรคหนึ่ง (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๔๖/๒๕๔๒) จำเลยทั้งสองจึงอุทธรณ์ในปัญหาตาม (ก) ได้ แต่อุทธรณ์ในปัญหาตาม (ข) ไม่ได้

ข้อ ๖ คำถาม นายเอกฟ้องขอให้บังคับนายโทจดทะเบียนโอนและส่งมอบที่ดินแปลงหนึ่งคืนแก่นายเอก โดยกล่าวอ้างว่านายเอกเป็นเจ้าของแต่จดทะเบียนใส่ชื่อนายโทเป็นเจ้าของที่ดินแทนตน นายโทให้การต่อสู้ว่า นายโทเป็นเจ้าของที่ดินที่แท้จริง ขอให้ยกฟ้อง คดีอยู่ระหว่างพิจารณา นายเอกยื่นคำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา ขอให้ศาลสั่งห้ามชั่วคราวมิให้นายตรีซึ่งเช่าที่ดินแปลงดังกล่าวจากนายโทเข้าทำประโยชน์ในที่ดิน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ ปรากฏว่า

(ก) นายตรียื่นฟ้องนายเอกเป็นคดีต่างหาก กล่าวอ้างว่าคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาในคดีดังกล่าวไม่มีเหตุเพียงพอและเป็นการโต้แย้งสิทธิของนายตรี เพราะนายตรีทำสัญญาเช่าที่ดินจากนายโทซึ่งเป็นเจ้าของที่ดิน ขอให้ศาลพิพากษาว่าคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวไม่มีผลบังคับแก่นายตรี ศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่รับคำฟ้อง โดยเหตุผลว่าคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวมีผลบังคับในแต่ละคดี แม้นายตรีมิใช่คู่ความในคดีก็ต้องยื่นคำขอเข้าไปในคดีเดิม นายตรีไม่มีสิทธิฟ้องขอให้พิพากษาว่าคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาไม่มีผลบังคับแก่ตนเป็นคดีใหม่

(ข) คดีระหว่างนายเอกกับนายโท ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง ต่อมาก่อนครบกำหนดระยะเวลายื่นอุทธรณ์เพียง ๕ วัน นายเอกยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง นายเอกอุทธรณ์คำสั่งคดีอยู่ระหว่างศาลอุทธรณ์พิจารณาอุทธรณ์คำสั่ง นายเอกยื่นคำขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาเช่นเดิมต่อศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอโดยเหตุผลว่ามีเหตุเพียงพอที่จะคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษา

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งศาลชั้นต้นตาม (ก) และคำสั่งศาลอุทธรณ์ตาม (ข) ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) กรณีเป็นเรื่องศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๒๕๔ (๒) แม้นายตรีเป็นบุคคลภายนอกมิใช่คู่ความในคดี หากนายตรีเห็นว่าตนได้รับความเสียหายจากการที่ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวและประสงค์จะขอให้คำสั่งคุ้มครองชั่วคราวดังกล่าวไม่มีผลบังคับแก่ตน ก็จะต้องยื่นคำขอในคดีเดิมตามมาตรา ๒๖๑ วรรคหนึ่ง ไม่อาจฟ้องนายเอกเป็นคดีใหม่ คำสั่งศาลชั้นต้นจึงชอบด้วยกฎหมาย (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๒๔/๒๕๕๓)

(ข) การขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ ให้สิทธิโจทก์ขอได้ทุกชั้นศาล แต่อย่างเร็วที่สุดต้องยื่นพร้อมกับคำฟ้อง อุทธรณ์หรือฎีกา แล้วแต่กรณี ดังนี้ เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านายเอกยังมีได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาเพราะอยู่ระหว่างศาลอุทธรณ์พิจารณาว่าจะขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์คำพิพากษา ให้แก่นายเอกหรือไม่เท่านั้น หากศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ขยายระยะเวลายื่นอุทธรณ์คดีก็เสร็จไปจากการพิจารณา ของศาลอุทธรณ์ นายเอกยังไม่มีสิทธิขอคุ้มครองชั่วคราวในช่วงระยะเวลานี้ คำสั่งศาลอุทธรณ์จึงมีชอบด้วยกฎหมาย

(เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๒๕/๒๕๒๖ และ ๘๘๗๖/๒๕๕๑)

ข้อ ๗. คำถาม ศาลพิพากษาให้จำเลยจดทะเบียนแบ่งแยกกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนดเลขที่ ๙ ให้แก่โจทก์หนึ่งในสามตามบันทึกข้อตกลงแบ่งกรรมสิทธิ์รวมตามฟ้อง โดยให้โจทก์และจำเลยเสียค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนแบ่งแยกตามส่วนของแต่ละคน หากไม่สามารถแบ่งแยกกรรมสิทธิ์ รวมได้ให้นำที่ดินออกประมูลราคากันระหว่างโจทก์กับจำเลย หากไม่สามารถประมูลราคากันได้ให้นำที่ดินออกขายทอดตลาดนำเงินมาแบ่งปันให้แก่โจทก์ตามส่วน ไม่มีคู่ความยื่นอุทธรณ์ ศาลออกคำสั่งบังคับแจ้งให้คู่ความทั้งสองฝ่ายทราบแล้ว ต่อมา

โจทก์และจำเลยไม่สามารถตกลงแบ่งที่ดินและไม่สามารถประมูลราคากระหว่งกันได้ โดยโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการตามคำพิพากษาต่อไป จำเลยจึงขอศาลให้ออกหมายบังคับคดี ศาลได้ออกหมายบังคับคดีและแจ้งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบแล้ว จำเลยแถลงและนำเจ้าพนักงานบังคับคดียึดที่ดินไว้ แต่ยังไม่มีการขายทอดตลาด

(ก) หลังจากโจทก์ทราบเรื่องการออกหมายบังคับคดีและการยึดที่ดินได้ ๑๐ วัน จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดีและการยึดที่ดินอ้างว่า จำเลยไม่ใช่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาไม่อาจร้องขอให้บังคับได้ การบังคับคดีไม่ชอบด้วยกฎหมาย ศาลวินิจฉัยว่า จำเลยมีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีได้ จึงมีคำสั่งยกคำร้องของโจทก์

(ข) หลังจากนายจำเลยทราบเรื่องการออกหมายบังคับคดีและการยึดที่ดินได้ ๑๐ วัน จึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้เพิกถอนหมายบังคับคดีและการยึดที่ดินอ้างว่า การยึดที่ดินไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะไม่ใช่ที่ดินของโจทก์และจำเลยแต่เป็นที่ดินของตน ศาลวินิจฉัยว่า การยึดที่ดินไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีคำสั่งให้เพิกถอนหมายบังคับคดีและการยึดที่ดิน

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งของศาลทั้งสองกรณีตาม (ก) และ (ข) ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ

(ก) ศาลพิพากษาให้จำเลยจดทะเบียนแบ่งแยกกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินโฉนดเลขที่ ๘ ให้แก่โจทก์หนึ่งในสามตามบันทึกข้อตกลงแบ่งกรรมสิทธิ์รวมตามฟ้อง โดยให้โจทก์และจำเลยเสียค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนแบ่งแยกตามส่วนของแต่ละคน โจทก์และจำเลยจึงมีฐานะเป็นเจ้าหนี้และลูกหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งกันและกัน เมื่อโจทก์เพิกเฉยไม่ดำเนินการตามคำพิพากษาต่อไป ทำให้จำเลยได้รับความเสียหาย จำเลยมีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีแบ่งกรรมสิทธิ์รวมต่อไปตามคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๑ คำสั่งศาลที่ให้ยกคำร้องของโจทก์ชอบแล้ว (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๙๕๖/๒๕๕๗)

(ข) ตามคำร้องของนายดำมีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้รับผลที่จะให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปล่อยที่ดินที่ยึด จึงเป็นกรณีร้องขัตทรัพย์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๘๘ มิใช่การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอนหรือแก้ไขกระบวนการบังคับคดีตามมาตรา ๒๘๖ และเมื่อมิใช่กรณีที่มีการบังคับคดีตามคำพิพากษาที่ให้ใช้หนี้เงิน ซึ่งจะต้องยึดทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาออกขายทอดตลาดเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอันจะร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่ยึดตามมาตรา ๒๘๘ หากแต่เป็นการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการแบ่งทรัพย์สินระหว่างผู้มีกรรมสิทธิ์ร่วมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๖๔ วรรคสอง นายดำจึงไม่มีสิทธิยื่นคำร้องดังกล่าว คำสั่งของศาลที่ให้เพิกถอนหมายบังคับคดีและการยึดที่ดินจึงไม่ชอบ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๙๕๐๘/๒๕๕๓ และ ๑๗๙๑๘/๒๕๕๕)

ข้อ ๘. คำถาม เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางว่า นายดำเจ้าหนี้รายหนึ่งแจ้งว่าหลังจากศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของจำเลยเด็ดขาดและยังไม่หลุดพ้นจากการล้มละลาย จำเลยจดทะเบียนโอนขายที่ดิน ๑ แปลง ให้แก่นายแดงในราคาต่ำเกินสมควร ขอให้ศาลเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินดังกล่าวระหว่างจำเลยกับนายแดง หากจำเลยและนายแดงไม่ดำเนินการขอให้ถือเอาคำสั่งศาลแทนการแสดงเจตนา จำเลยไม่ยื่นคำคัดค้านส่วนนายแดงยื่นคำคัดค้านว่า ชื่อที่ดินพิพาทจากจำเลยโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายดำเจ้าหนี้รู้ว่าจำเลยโอนขายที่ดินให้แก่ตน คดีขาดอายุความ ขอให้ยกคำร้องศาลไต่สวนพยานผู้ร้องและผู้คัดค้านเสร็จแล้ววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงรับฟังเป็นยุติว่านายแดงซื้อที่ดินจากจำเลยโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทนตามราคาในท้องตลาด อีกทั้งผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลเมื่อพ้นกำหนด ๑ ปี นับแต่นายดำเจ้าหนี้รู้ว่าจำเลยโอนขายที่ดินให้แก่นายแดง คดีของผู้ร้องขาดอายุความตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๑๑๓ ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๔๐ จึงให้ยกคำร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งยกคำร้องดังกล่าวของศาลล้มละลายกลางชอบด้วยกฎหมายหรือไม่

ธงคำตอบ

พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๔๘๓ มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว ห้ามมิให้ลูกหนี้กระทำการใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือกิจการของตน... ดังนั้น การที่จำเลยจดทะเบียนโอนขายที่ดิน ๑ แปลง ให้แก่นายแดงในระหว่างที่ถูกพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดและยังไม่หลุดพ้นจากการล้มละลายย่อมเป็นการต้องห้ามโดยชัดแจ้งตามกฎหมาย จึงตกเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๐ เมื่อนิติกรรมการขายที่ดินตกเป็นโมฆะย่อมเสียเปล่า จำเลยยังคงเป็นเจ้าของที่ดินพิพาท การที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินระหว่างจำเลยกับนายแดง จึงเป็นการใช้สิทธิติดตามเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของจำเลยจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิที่จะยึดถือไว้ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๒๒ ประกอบประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๓๖ ซึ่งไม่มีอายุความ กรณีมิใช่เป็นการฉ้อฉลที่จำเลยได้กระทำก่อนถูกพิทักษ์ทรัพย์ตามพระราชบัญญัติล้มละลายฯ มาตรา ๑๑๓ ซึ่งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์จะต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในอายุความ ๑ ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๔๐ นับแต่วันที่นายดำเจ้าหนี้ผู้เกี่ยวข้องได้รู้ต้นเหตุอันเป็นมูลให้เพิกถอน เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ผู้ร้องขอที่จะยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนการจดทะเบียนโอนขายที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยกับนายแดงได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่ ๓๓๔๕/๒๕๕๙)

ดังนั้น คำสั่งยกคำร้องของศาลล้มละลายกลางจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ข้อ ๙. คำถาม บริษัทเอ จำกัด ลูกหนี้ ประกอบกิจการโรงงานน้ำตาลทราย เมื่อปี ๒๕๕๖ ลูกหนี้ได้ซื้ออ้อยจากนายโชคมาผลิตน้ำตาลทราย เป็นเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท แต่ยังไม่ชำระค่าอ้อย ต่อมาในปี ๒๕๕๗ ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และตั้งผู้ทำแผน นายโชคไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้

หลังจากนั้นศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนโดยแผนกำหนดให้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ที่ยื่นคำขอรับชำระหนี้ร้อยละ ๗๐ ระหว่างดำเนินการตามแผน ผู้บริหารแผนได้ซื้อเครื่องจักรรุ่นใหม่จากนายโชค เป็นเงิน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท มาเปลี่ยนกับเครื่องจักรเก่าในโรงงาน ตามที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้ได้รับเครื่องจักรเรียบร้อยแล้วแต่ยังไม่ชำระค่าเครื่องจักร ต่อมาลูกหนี้ชำระหนี้ครบถ้วนตามแผน ศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

ให้วินิจฉัยว่า นายโชคจะฟ้องเรียกค่าอ้อยและค่าเครื่องจักรจากลูกหนี้ได้หรือไม่

ธงคำตอบ

หนี้ค่าอ้อยเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ จึงเป็นหนี้ที่นายโชคเจ้าหนี้อาจขอรับชำระหนี้ได้ในการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙๐/๒๗ วรรคหนึ่ง เมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และตั้งผู้ทำแผน นายโชคมิได้ขอรับชำระหนี้ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๙๐/๒๖ วรรคหนึ่ง นายโชคย่อมหมดสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ค่าอ้อยจากลูกหนี้ตามมาตรา ๙๐/๖๑ ทั้งแผนฟื้นฟูกิจการก็ไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อศาลล้มละลายกลางมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ออมหลุดพ้นจากหนี้ทั้งปวงตามมาตรา ๙๐/๗๕ ซึ่งรวมทั้งหนี้ค่าอ้อย ที่นายโชคอาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ แต่ไม่ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ด้วย นายโชคจึงไม่อาจฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ค่าอ้อยได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๓๔๒/๒๕๕๗)

หนี้ค่าเครื่องจักรที่ผู้บริหารแผนได้ซื้อเครื่องจักรจากนายโชคตามที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการ เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว หนี้ส่วนนี้เจ้าหนี้ออมมีสิทธิได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๙๐/๖๒ (๑) แม้ศาลล้มละลายกลางจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แต่เมื่อมูลแห่งหนี้ค่าเครื่องจักรมิได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ จึงมิใช่หนี้ที่อาจขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามมาตรา ๙๐/๒๗ วรรคหนึ่ง ลูกหนี้จึง

ไม่หลุดพ้นจากหนี้ค่าเครื่องจักรตามมาตรา ๙๐/๗๕ เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ นาย
โชคสามารถฟ้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ค่าเครื่องจักรได้ (เทียบคำพิพากษาฎีกาที่
๔๕๔๙/๒๕๕๔)

ข้อ ๑๐. คำถาม ผู้เสียหายเป็นโจทก์ฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดตาก
ข้อหาทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้โจทก์ได้รับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมาย
อาญา มาตรา ๒๙๗ (อัตราโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปีและปรับตั้งแต่หนึ่ง
หมื่นบาทถึงสองแสนบาท) นายอาทิตย์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดตาก
มอบหมายให้นายอังคารผู้พิพากษาศาลจังหวัดตากไต่สวนมูลฟ้อง ในวันนัด
ไต่สวน นายอาทิตย์เดินทางไปราชการต่างประเทศ ส่วนนายอังคารไต่สวนพยาน
โจทก์แล้วเห็นว่า จำเลยมีมูลความผิดเพียงฐานทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา ๒๙๕
(อัตราโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท) นายอังคารจึงนำสำนวน
ไปปรึกษานายจันทร์ ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลจังหวัดตาก นายจันทร์
ตรวจสำนวนแล้วเห็นด้วยกับนายอังคารจึงร่วมกันมีคำสั่งประทับฟ้องโจทก์ตาม
มาตรา ๒๙๕ ส่วนข้อหาตามมาตรา ๒๙๗ ให้ยกฟ้อง ทั้งนายจันทร์ยังจ่ายสำนวน
ให้นายอังคารเป็นเจ้าของสำนวนคดีนี้ด้วย ในชั้นพิจารณาจำเลยให้การ
รับสารภาพ นายอังคารจึงพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามมาตรา ๒๙๕ จำเลยรับ
สารภาพ ลดโทษให้กึ่งหนึ่ง คงจำคุกหกเดือนปรับหนึ่งหมื่นห้าพันบาท โทษจำคุก
ให้รอไว้มีกำหนดสองปี

ให้วินิจฉัยว่า คำสั่งและคำพิพากษาในชั้นไต่สวนมูลฟ้องของนายจันทร์
และนายอังคาร การจ่ายสำนวนคดีของนายจันทร์ และคำพิพากษาของนายอังคาร
ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรมหรือไม่

ธงคำตอบ

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๓) ผู้พิพากษาคนเดียวมี
อำนาจไต่สวนมูลฟ้องและมีคำสั่งในคดีอาญาได้ แต่เมื่อนายอังคารผู้พิพากษา
ศาลจังหวัดตากเห็นว่าคดีที่โจทก์ฟ้องตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗
ไม่มีมูลควรพิพากษายกฟ้องนั้น คดีดังกล่าวมีอัตราโทษจำคุกเกินกว่าสามปี หรือ

ปรับเกินกว่าหมื่นบาท นายอึ้งคารเพียงคนเดียวจึงไม่มีอำนาจพิพากษายกฟ้องได้ กรณีถือได้ว่ามีเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมและเป็นเหตุที่เกิดขึ้นระหว่างการทำคำพิพากษามาตรา ๓๑ (๑) และมาตรา ๒๙ นายอึ้งคารต้องนำสำนวนไปให้นายอาทิตย์ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลตรวจสำนวนและลงลายมือชื่อร่วมด้วย แต่เนื่องจากนายอาทิตย์เดินทางไปราชการต่างประเทศไม่อาจปฏิบัติราชการได้ นายจันทร์ ผู้พิพากษาที่มีอาวุโสสูงสุดในศาลจังหวัดตากจึงเป็นผู้ทำการแทนตามมาตรา ๙ ประกอบมาตรา ๒๙ วรรคสอง นายจันทร์จึงมีอำนาจลงลายมือชื่อในคำสั่งประทับฟ้องและคำพิพากษาร่วมกับนายอึ้งคารได้ และนายจันทร์ผู้ทำการแทนผู้พิพากษาหัวหน้าศาลย่อมมีอำนาจจ่ายสำนวนคดีนี้ให้นายอึ้งคารตามมาตรา ๓๒ ด้วย

ตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา ๒๕ (๕) ผู้พิพากษาคนเดียวจะพิพากษาลงโทษจำคุกเกินหกเดือนหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับซึ่งโทษจำคุกหรือปรับอย่างไรอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างเกินอัตราที่กำหนดแล้วไม่ได้ การที่นายอึ้งคารพิพากษาให้ลงโทษปรับจำเลยหนึ่งหมื่นห้าพันบาท เป็นการลงโทษปรับเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ คำพิพากษานายอึ้งคารจึงไม่ชอบด้วยพระธรรมนูญศาลยุติธรรม